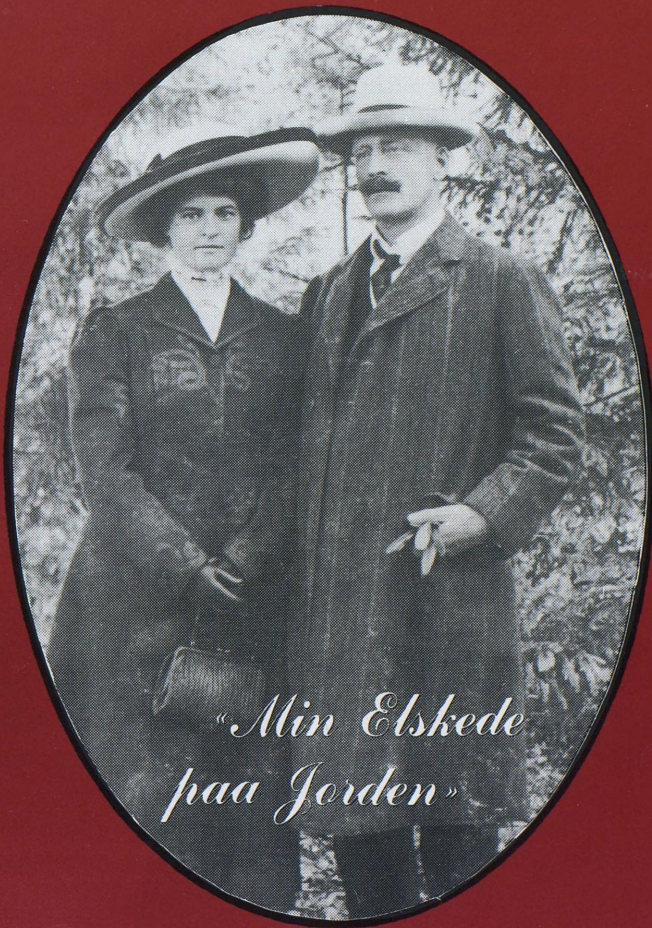

RIKSTEATRET

HØSTEN 87

*«Min Elskede
paa Jorden»*

ET SPILL OM MARIE OG KNUT HAMSUN

AV TORMOD SKAGESTAD

Kjære publikum!

Denne høsten har vi den glede å kunne presenter Tormod Skagestads nyskrevne drama «Min elskede på jorden» — et spill om Marie og Knut Hamsun for dere. Spillet er bygget på Marie og Knut Hamsuns egne tekster i brever og bøker.

Vi overlater til Tormod Skagestad selv å fortelle litt om Marie og Knut Hamsun og deres skjebne, (se neste side). Vel møtt til en hyggelig høst med Riksteatret!

«Min elskede på jorden»

- Et spill om Marie og Knut Hamsun

av

Tormod Skagestad

I ROLLENE:

Knut Hamsun KJELL STORMOEN
Den gamle Marie ASTRID FOLSTAD
Den unge Marie MARIANNE KROGNES
Den unge Hamsun/Kareno STEIN GRØNLI
Cecilia Hamsun/Elina IRINA EIDSVOLD
Dr. Langfeldt JENS BOLLING
Sorenskriver Stabell BERNT ERIK LARSEN

Ellers medvirker:

Ole Lillo-Stenberg, Hæge Manheim, Eva Jacobsen,
Jan Bjørheim, Morten Jacobsen, Bjørn Herman.

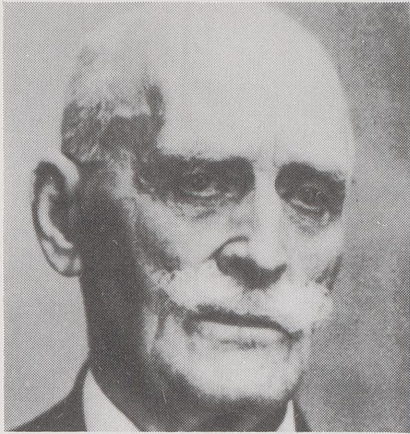
Instruktør TORMOD SKAGESTAD
Dekorasjon SNORRE TINDBERG
Kostymer MABI HELWEG
Masker EVA JACOBSEN
Turnéleder/inspisient OLE LILLO-STENBERG

Kostymer og dekorasjoner er laget av Riksteatrets verksteder under ledelse av Solveig Engh og Johannes Markeng/Jens Mel-som.

Foto: Jonas Ekeberg, Frits Solvang, Wilse, m.fl.

Trykk: Enersens Trykkeri a/s

Forestillingen varer 2 timer og 45 minutter med pause.

Knut Hamsun i eldre år

Fru Marie Hamsun i 1939

Deres skjebne er ikke glemt

I sin store forsvarstale under rettsaken i Grimstad før jul 1947, sa Knut Hamsun: «Alle våre navn her tilstede idag, vil om 100 år være utslettet av jorden og huskes ikke mere, nevnes ikke mere. Vår skjebne er glemt.»

Det kunne se ut til at for ham selv skulle glemselen komme fortere. Alt før dommen hadde Marie Hamsun innsett at nå var «Hamsuns bøker verdiløs makulatur over hele verden.»

De var det, en tid, og mannen som hadde brukt sitt liv på å skrive dem, som hadde høstet den høyeste ære og berømmelse for dem, i inn- og utland, han var nå en Ingen, måtte knapt nevnes. De fleste av oss så det dengang slik at han, dikterkongen på Nørholm og dronningen ved hans side, hadde sveket landet i en skjebnetime. En februar natt i 1952 døde Hamsun i stor stillhet. Han var da eldgammel, døv og blind, ytterst fattig. Få år før, da den harde dommen var falt, skrev han til datteren Cecilia: «Så nu går jeg i graven som Job. Naken som kom jeg fra min moders liv.»

Stillheten omkring ham og hans diktning fortsatte. Men enkelte røster tok etterhvert til orde mot den generelle fordømmelsen, også noen av dem som hadde reagert sterkest på Hamsuns protyske holdning og handlinger. Årene gikk, og hans diktning magiske verden steg som en fugl Phønix opp av asken for våre forundrede øyne. Nesten motstrebende lot vi oss atter suggerere av hans besvergende røst, av hans mennesker og landskaper i nordlandsk lys. Og mørke.

Forts. n. side

Kan vi så idag, etter at snart halvparten av hundreåret har gått, se på Hamsun uten at slagskyggen fra krigen faller over ham, og over landstrykernes, svermernes, jorddyrkernes og de store handelshusenes fasinerende verden? Har vi gitt og gir vi ham videre til våre barn og barnebarn? For dem er krigen historisk fjern, og kanskje også Hamsun. Når skal han få sin fortjente plass blant våre store klassikere, fullt ut?

Under krigen så vi Knut og Marie Hamsun bak den veldige stengte jernporten på Nørholm. Deres framferd og holdning opprørte oss. Gjennom den porten ble de ført ut i fangenskap og fornedrelse. Hamsun tapte alt, gods og ære; leserne forlot ham. Verst av det hele: krigen hadde tatt fra ham evnen til å skrive, til å skape. Det var likevel en stolt gammel mann, med hele sin åndskraft i behold, som vandret den tunge gangen mellom sykehus, gamlehjem og psykiatrisk klinikk. Og i fornedrelsen kom skriveevnen på vidunderlig måte igjen tilbake til ham; han satt og lekket små ord, og det ble til hans alderdoms mesterverk: «På gjengrodde stier.» Gjennom den, og gjennom Maries erindringsbøker: «Regnbuen» og «Under gullregnen», og også gjennom Tore Hamsuns bøker om faren og hans utgivelse av brevvekslingen mellom foreldrene, har vi fått et annet bilde av dikterparet på Nørholm. Vi kommer innenfor porten, kommer dem nær inn på livet.

Knut Hamsun var 48 år gammel, full av skaperkraft, ombrust av begeistring hvor han kom og gikk, da han møtte en av sine store beundrerinner: skuespillereleven Marie Andersen på Nationaltheatret, 22 år yngre enn ham selv. Han ble hennes skjebne; hun oppga egen karriere og levde for ham. Og han krevde henne fullt og helt. Likevel hadde hun styrke, selvstendighet nok til å bevare sin identitet gjennom samlivsstormene som fulgte etter kjærlighetsekstasen. I «Proessen mot Hamsun» kaller Torkild Hansen Marie «Knut Hamsuns onde ånd»: det var hun som drev ham, den gamle, døve ektemannen inn i katastrofen. Men snarere var hun nok når alt kommer til alt, hans gode ånd, uunnværlig for ham gjennom de mange tiår med skapende skrivearbeid. Hun vernet om hans tid, lot han få leve sitt eget omflakkende eneboerliv, på små kott og loft, så nødvendig for hans diktergjerning, mens hun selv tok byrdene med å skape et hjem. «Bare i uhemmet utfoldelse av alle sine evner fant han sin fulle lykke,» skrev hun en gang, i «Regnbuen», og hun hadde innrettet seg på det, ofret seg og sitt for ham. Slik ble også hun hans skjebne. De skrev til hverandre i den

«Det første møtes sødme» — Marianne Krogness og Kjell Stormoen som den unge Marie Hamsun og Knut Hamsun i «Min elskede på jorden» — av Tormod Skagestad.

første forelskelsens rus: «Min elskede på jorden!» Og de fortsatte med å være det for hverandre, selv i de bitreste stunder, gjennom mangeårig adskillelse og under hans patetiske syke- og dødsleie, da hun satt hos ham.

Hamsun hadde alltid vært en jordens og livets elsker. For barn, dyr og ungdom slo hans hjerte varmt, men ikke for gamle mennesker. Døden fryktet han, men engang skrev han likevel:

Og var det idag jeg siste gang så
mennesket, jorden og aftenrøden,
tikker mitt hjerte inatt i stå,
er det farvel med alt — la gå!
Intet er endt med døden.

Marie og Knut Hamsun — nå er de borte for lenge siden, begge. Men deres skjebne er ikke, så lenge det finnes lesende mennesker til.

Tormod Skagestad

OM FORFATTEREN:

Tormod Skagestad

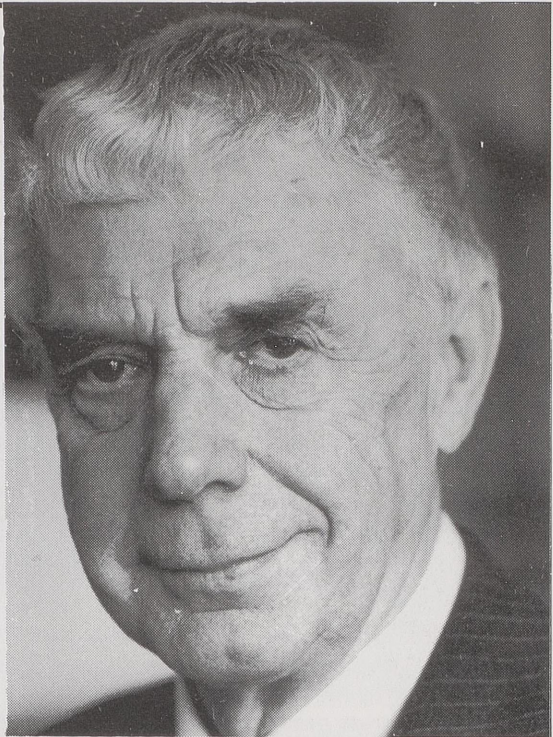
Født i Krødsherad i 1920. Debuterte som lyriker i 1946 med diktsamlingen: «Om fjellprofilan låg ei gullrand spent.» (Aschehoug).

Etter studietid i USA, arbeidet han i fire år som dramaturg og instruktør i Radioteatret og fikk sin dramatikerdebut der med hørespillet *Mørke vindar*. Han har skrevet en lang rekke hørespill, flere av dem spilt i mange europeiske land.

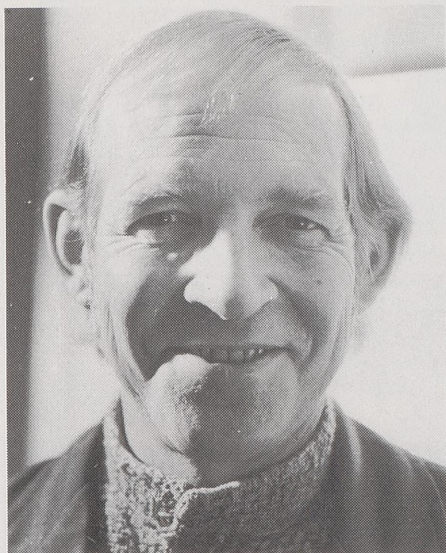
Fra 1953 har hans navn vært uløselig knyttet til Det Norske Teatret, der han først ble ansatt som kunstnerisk konsulent og instruktør. Alle hans skuespill har hatt sin urpremiere der: «Den kvite folen», «Under treet ligg øksa», (norsk førstepris i den store nordiske dramatikerkonkurransen i 1955) «Flyplassen», «Byen ved havet», «Ragnhildstreet», «Det stig av hav», «Nora Helmer» og «Skipper nest Gud» (åpningsforstilling på Scene 2 i det nye teaterbygget høsten 1985). Skagestad har dramatisert Sigrid Undsets *Kristin Lavransdatter* og Olav Duuns *Ettermæle*. For dramatisering og regi av *Ettermæle* fikk han Kritikerprisen.

Tormod Skagestad har gjestet som instruktør ved en rekke utenlandske scener, satte blant annet opp «Peer Gynt» i Darmstadt i 1967 og «Et dukkehjem» ved Lincoln Center i New York (med Liv Ullmann som Nora) 1975. Han var sjef for Det Norske Teatret i 19 år, og sto både da og siden sentralt i arbeidet med å få det nye teaterbygget reist.

Høsten 1982 debuterte Skagestad som romanforfatter på Gyldendal med romanen «Hilde Rogne». Fortsettelsen *På Rogne* kom året etter, og i høst kommer tredje og siste del av romantrilogien: «Farvel til Rogne».

De medvirkende:

KJELL STORMOEN

Født 24/3-21 i Bergen. utdannet gravør. Ansatt som dekoratør ved Trøndelag Teater 1945—48. Skuespiller på Rogaland Teater 49—52, og ved Riksteatret 1952—53, Den Nationale Scene 1953—69, Nationaltheatret 1969—73, og fra 1980. Sjef for Rogaland Teater 1951—52, Sjef for Trøndelag Teater 1973—79. Stormoen er en allsidig karakterkunstner, og er kjent for roller som spenner vidt fra Shakespeares, Holbergs og Molières komedier til Jean-Paul Sartres «For lukkede dører», tittelrollen i «Loke» av Peder Cappelen, gatesangeren i Brechts «Tolvskillingsoperaen» og Solomon i «Prisen» av Arthur Miller. Stormoen har ikke gjestet ved Riksteatret tidligere.

ASTRID FOLSTAD

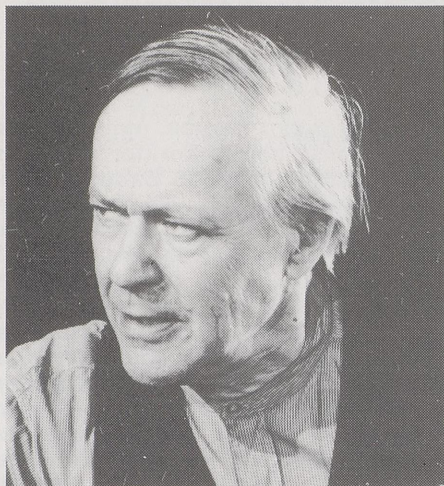
Født 31/5-32 i Oslo. Debuterte i 1955 på Det Norske Teatret, og var ansatt der til 1959, deretter på Nationaltheatret. Her har hun spilt en rekke betydelige roller, bl.a. tittelrollen i «Ann-Margritt», fru Bernick i «Samfundets støtter», Rebekka West i «Rosmersholm», og Winnie i «Deilige dager» av Becket.

Astrid Folstad har gjestet på Riksteatret en gang tidligere, i sesongen 66/67, som «Mutter Courage» i Brechts stykke av samme navn.

MARIANNE KROGNESS

Født i Odda i 1951, men oppvokst i Oslo. Var med og startet Tramteatret for 11 år siden. Har spilt i Tramteatrets musikkrevyer, og deltok på alle Tramteatrets plater fra revyene, i alt 10 LP-plater. Spilte med i Tramteatrets TV-serier for ungdom, i alt 4. Hadde rollen som Alkes kone i komiserien «Alke» i fjernsynet i år. Rollen som den unge Marie Hamsun er hennes første «seriøse» rolle.

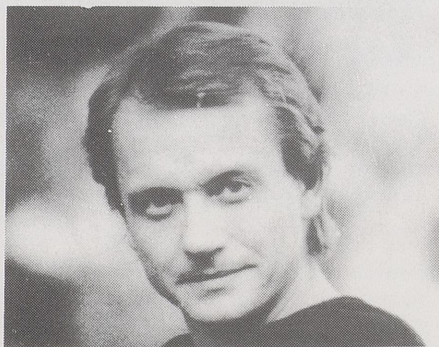
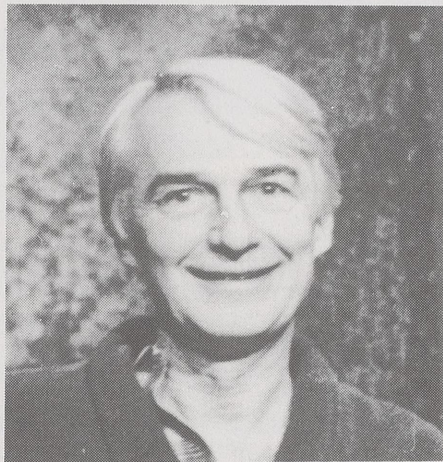

JENS BOLLING

f. 23. juli 1915 i Levanger. Ansatt ved Nationaltheatret 1936—45 og i 1961, Studiateatret 1945—49, Den Nationale Scene 1954—56, freelance 1956—61 og fra 1962. Sjef for Rogaland 1949—51. Han spilte tittelrollene i *Læraren* og *Peer Gynt*, *Helmer* i *Et dukkehjem*, biskopen i *Herren* og hans tjener. Han har også medvirket i film, og er en av våre fremste tolkere av folkeeventyr.

BERNT ERIK LARSSEN

Født i 1918. Cand. Mag i fagområdene fransk, engelsk og litteraturkunnskap. Teaterskole ved Det Norske Teatret 46—49, hadde deretter engasjement ved Den Nationale Scene i Bergen og ved Trøndelag Teater. Var freelancer i 60-årene, og deretter ansatt ved Rogaland Teater, har vært ved Riksteatret siden 1971. Larssen har hatt flere filmroller, bl.a. hovedrollen i krimalkomedien «På slaget åtte» (1957) og rolle i «Brent Jord» (1968). Han har ellers drevet en del med pedagogisk virksomhet og hatt oppgaver som instruktør for amatørteaterlag flere steder i landet.

Stein Grønli

Født i Oslo i 1947. Opprinnelig utdannet som dukkespiller ved Rikstatret, der han begynte i 1976. Har etter hvert fått en rekke små og store oppgaver også som skuespiller ved Riksteatret, blant annet tittelrollen i «Hamlet» av Shakespeare.

IRINA EIDSVOLD

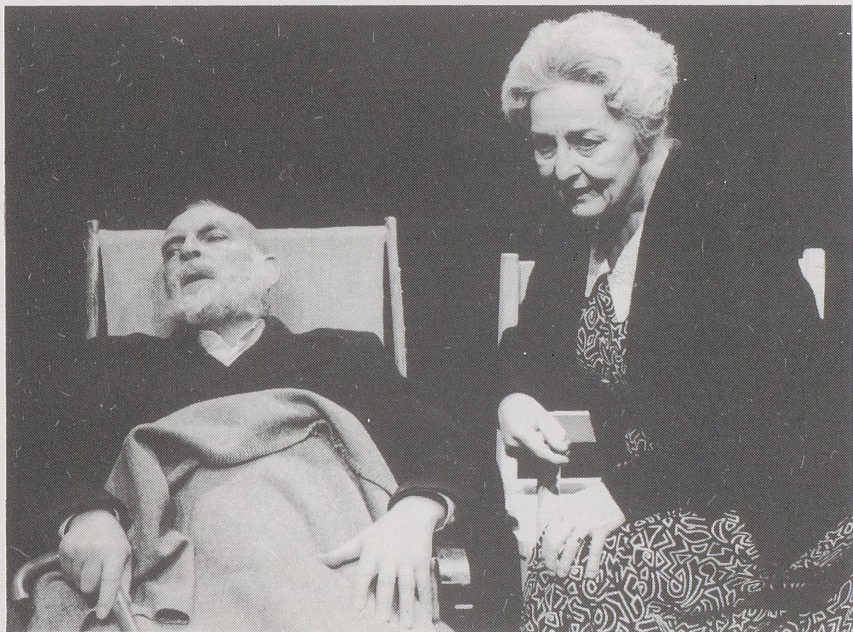
født 11-1-59 i Oslo.

Utdannet ved Statens Teaterhøyskole våren 85. Hun har vært ett år ved Rogaland Teater hvor hun blant annet spilte i «Anne Franks Dagbok» og «Trafford Tanzi».

Er nå freelancer i Oslo. Fikk en datter i april som hun nå har med seg på turné.

Irina Eidsvold som Cecilia Hamsun.

Kjell Stormoen og Astrid Folstad som den gamle Knut Hamsun og den aldrende Marie. Fra «Min elskede på jorden»

Kostymer: Mabi Helweg

Født i 1939. Utdannet motetegner ved Kunst og Håndverksskolen i 62. Tegnet en tid for aviser og ukeblad. Var ansatt i NRK/TV som kostymedesigner fra 69 til 82. Samarbeid med Per Bronken om bl.a. flere Ibsen-forestillinger. Spennende oppgaver, bl.a. Det Norske Teatret («Romeo og Julie») Rogaland Teater, og også tidligere ved Riksteatret («Victoria» eller «Blomster og Blod» av Hamsun). Er til daglig lærer ved Statens Håndverks og kunstindustriskole, linje for kostymetegning og motedesign.

Scenografi: Snorre Tindberg

Født i 1923 i Svolvær, Lofoten. Etter en kort læretid ved nathionalteatret fikk han i 1949 fast ansettelse ved Det Norske Teatret som assistent for teatermaler Arne Valentin.

Etter noen år ble han leder for malersalen ved Det Norske Teatret, og har siden vært tilknyttet dette teatret. Fra 1970 til 86 var han i tillegg teknisk sjef ved teatret.

Snorre Tindberg har laget scenografier for de fleste andre teatre også, deriblant Riksteatret.

Tindberg har en viss forkjærlighet for dekorasjoner til turneer, noe som henger igjen fra hans barndom i Nord-Norge, hvor man gjestet med fantasiløse og ensidige dekorasjoner til teaterturneene.

Knut Hamsun (1859 - 1952)

Født i Lom, Gudbrandsdalen. het opprinnelig Knut Pedersen. Flyttet 3 år gammel til gården Hamsund på Hamarøy i Nordland. Etter konfirmasjonen var han en tid handelsbetjent. Førte så noen år en omflakkende tilværelse som kaiarbeider, kramkar, skomakerlærling, lensmannsbetjent og skoleholder.

1877. Fikk utgitt fortellingen «den Gaadefulle. En kjærlighedshistorie fra Nordland».

1878. Ga ut diktet «Et Gjensyn» og fortellingen «Bjørger». Var så veiarbeider på Toten et par år. Skrev artikler. Holdt foredrag.

1882 reiste han til Amerika. Kom hjem etter 2 1/2 år. 1886 dro han til Amerika igjen. Var sekretær for Kristofer Janson i Minneapolis, journalist og foredragsholder.

1888 kom han tilbake til Norge.

1889 utga han «Fra det moderne Amerikas Aandsliv».

1890 kom «Sult». (Filmatisert m/Per Oscarson i hovedrollen).

1891—92. Reiste rundt og holdt foredrag med angrep på norske diktere, særlig Ibsen.

1892 utga «Mysterier».

1893 «Redaktør Lyng» og «Ny Jord».

1894 «Pan». (Filmatisert flere ganger).

1895 «Ved Rigets Port». (Skuespill).

1896 «Livets Spil». (Skuespill).

1897 «Aftenrøde». (Skuespill).

1898 «Victoria». Roman. (Er senere dramatisert).

1898 giftet han seg med BERGLJOT BECH. Ekteskapet oppløst i 1906.

1902 ga ut «Munken Vendt». (Versdrama).

1903 «I Eventyrland» (Reiseskildring).

1904 «Sværmere» og diktsamlingen «Det vilde kor».

1906 «Under Høststjernen».

1908 Ga ut «Benoni og Rosa» (Dobbeltroman, filmatisert, TV serie).

1909 «En vandrør spiller sordin».

1909 giftet Hamsun seg med (ANNE) MARIE ANDERSEN fra Elverum. (1881—1969) Hun var student i 1901, deretter lærer i tre år og så skuespiller til hun giftet seg med Hamsun. Ga senere ut (1922) «Smadigte» og fire samlinger barnefortellinger «Bygd barn» (1924—32). Diktsamlingen «Vintergrøndt» (1934) og selvbiografiene «Regnbuen» (1953) og «Under Gullregnen» (1959).

1911 kjøpte Hamsun en gård på Hamarøy som han drev i seks år.

1912 ble deres sønn Tore Hamsun født. (Senere maler og forfatter).

1912 ga Hamsun ut «Den siste Glæde».

1913 «Børn av Tiden».

1914 Arild Hamsun ble født. (Er nå bosatt på Nørholm).

1915 «Segelfoss By».

1915 Ellinor Hamsun født.

1917 ble Cecilia Hamsun født.

1917 «Markens grøde» som han fikk Nobelprisen for i 1920.

1918 kjøpte han gården Nørholm ved Grimstad.

1920 «Konerne ved Vandposten».

1923 «Sidste Kapitel».

1927 «Landstrykere». (Skal nå filmatiseres og bli TV-serie).

1930 «August».

1933 «Men Livet lever».

1936 «Ringens sluttet».

1947 Hamsun stilles for retten for landssvik.

1949 «Paa gjengrodede Stier».

1952 Hamsun dør på Nørholm.

1953 Marie gir ut selvbiografien «Regnbuen».

1959 Marie gir ut selvbiografien «Under Gullregnen».

1969 Marie dør.

10g161941

*Nu glider båten
mot skjærgårdsøen,
en ø i havet
med grønne strande.
Her vokser blomster
for ingens øyne.
De står så ensomt
og ser meg lande.*

*Mitt hjerte blir
som en fabelhave
med samme blomster
som øen eier.
De taler sammen
og hvisker selsomt.
Som barn de møtes
og ler og neier.*

*Her var jeg måske
i tidens morgen
en hvit spirea
en gang å finne.
Jeg kjenner duften
igjen fra fordum
og skjelver midt
i et gammelt minne.*

*fra Knut Hamsuns
dikt «Skjærgårdsø».*

